

Μετά από σχετική εισήγηση του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (πράξεις 24/2013 και 32/2013 του Δ.Σ.) σας αποστέλλουμε τις παρακάτω οδηγίες σχετικά με τη διδασκαλία μαθημάτων Γενικού και του Εσπερινού Γενικού Λυκείου. Συγκεκριμένα:

ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ
ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

1. ΣΚΟΠΟΣ

Η Φυσική Αγωγή στο Λύκειο έχει σκοπό, με τις γυμναστικές, κινητικές δραστηριότητες να αναπτύξει ισορροπα κι αρμονικά τις σωματικές, ψυχικές και πνευματικές δυνάμεις των μαθητών και να τους καταστήσει ικανούς να ενταχθούν αρμονικά στο κοινωνικό σύνολο. Οι επιμέρους στόχοι της Φυσικής Αγωγής είναι:

Βιωματικός

- α) Η συνειδητοποίηση της ανάγκης για φυσική άσκηση και άθληση σε ολόκληρη τη ζωή.
- β) Η απόκτηση αθλητικών συνηθειών (χόμπι).
- γ) Η καλλιέργεια της αγάπης για τη φύση και για τη ζωή της υπαίθρου.

Βιολογικός- Υγιεινός

- α) Η διατήρηση και η βελτίωση των φυσικών-σωματικών ικανοτήτων, που μειώνονται εξαιτίας της πολύωρης καθιστικής ζωής των μαθητών.
- β) Η διατήρηση και βελτίωση της υγείας και της ευεξίας των μαθητών, καθώς και η βασική σκληραγώγηση του οργανισμού τους.

Κινητικός- Εκφραστικός

- α) Η βελτίωση της βασικής τεχνικής ορισμένων αθλημάτων και κινητικών δραστηριοτήτων και η εμπέδωσή τους με αγώνες ή με άλλες εκδηλώσεις.
- β) Η διατήρηση της λαϊκής και ευρύτερης κινητικής παράδοσης (παραδοσιακοί και άλλοι χοροί).
- γ) Η καλλιέργεια του αισθητικού κριτηρίου των μαθητών.

Κοινωνικός- Ηθικός

- α) Η ανάπτυξη των ψυχικών δυνάμεων (θέληση, υπομονή, επιμονή, θάρρος, αυτοκυριαρχία, αυτοπεποίθηση, αγωνιστικότητα κτλ.).
- β) Η ανάπτυξη ηθικών και κοινωνικών αρετών (τιμιότητα στον αγώνα, συνεργασία, αλληλεγγύη, ομαδικό πνεύμα, αξιοκρατία, δικαιοσύνη, αυτοπειθαρχία, υπευθυνότητα, σεβασμός των αντιπάλων, μετριοφροσύνη, σωστή αντιμετώπιση της νίκης και της ήττας κτλ.).
- γ) Ο περιορισμός των αντικοινωνικών εκδηλώσεων (βία, ύβρεις κ.τ.λ.).
- δ) Η ψυχαγωγία των μαθητών με τις αθλητικές και άλλες κινητικές δραστηριότητες.

Πνευματικός – Γνωστικός

- α) Η πνευματική ανάπτυξη (βελτίωση του νευρικού ιστού, καλλιέργεια και ανάμιξη της κιναισθητικής ευφυΐας, της ικανότητας προσοχής, αντίληψης, εφευρετικότητας, δημιουργίας, οργάνωσης κ.τ.λ.).
- β) Η απόκτηση γνώσεων σχετικών με τη φυσική αγωγή, όπως π.χ.: των κανονισμών, της ολυμπιακής ιδεολογίας και κίνησης, των λαογραφικών στοιχείων, καθώς και των βασικών αρχών της προπονητικής, υγιεινής κ.τ.λ.

2. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ - ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Απ' όλους τους παραπάνω διδακτικούς στόχους, ιδιαίτερη βαρύτητα και έμφαση θα δίνεται:

- α) Στο βιωματικό, για να αποκτήσουν οι μαθητές αθλητικές συνήθειες (χόμπι). Ο στόχος αυτός υλοποιείται κυρίως με το δικαίωμα που δίνεται στους μαθητές να επιλέξουν την κινητική δραστηριότητα που τους αρέσει
- β) Στο βιολογικό, για να αναπληρώσουν οι μαθητές την έλλειψη ευκαιριών για κίνηση και σωματική άσκηση. Ο στόχος αυτός υλοποιείται άμεσα με τις δρομικές, αλτικές, δυναμικές, διατατικές και άλλες γυμναστικές ασκήσεις, που γίνονται στην αρχή κάθε ωριαίας διδασκαλίας (8'-12'), και έμμεσα με το υπόλοιπο κινητικό πρόγραμμα (αθλήματα).

Ειδικότερα:

- 1. Οι μαθητές κάθε τάξης του Λυκείου επιλέγουν ένα άθλημα ή μια κινητική δραστηριότητα της αρεσκείας τους, στα οποία θα επιδίδονται στο ένα ή και στα δύο τετράμηνα.
- 2. Οι μαθητές που θα επιλέξουν το ίδιο άθλημα ή την ίδια κινητική δραστηριότητα θα ενταχθούν σε μία ομάδα. Οι ομάδες που θα δημιουργηθούν - η καθεμιά με διαφορετικό άθλημα

- δεν πρέπει να είναι περισσότερες από τέσσερις (4), για να είναι όσο το δυνατό αποδοτικότερη η διδασκαλία και η εποπτεία από τους καθηγητές.

3. Σε περίπτωση που μεγάλος αριθμός μαθητών επιλέξει το ίδιο άθλημα χωρίς να επαρκούν οι εγκαταστάσεις, προτεραιότητα έχουν στο πρώτο τετράμηνο οι μαθητές εκείνοι που θα εκπροσωπήσουν το τμήμα, την τάξη και το σχολείο στο άθλημα αυτό κατά το εσωτερικό και διασχολικό πρωτάθλημα. Στο επόμενο τετράμηνο θα καταβάλλεται προσπάθεια, ώστε να ικανοποιείται η επιθυμία και των άλλων μαθητών.

4. Η ωριαία διδασκαλία θα περιλαμβάνει:

- α) Ασκήσεις φυσικής κατάστασης
- β) Τεχνική και τακτική ενός αθλήματος
- γ) Εμπέδωση με αγώνες.

3. ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

Πρέπει να σημειωθεί ότι στο Λύκειο έχουμε, κατά κανόνα, εφαρμογή διδαγμένων ήδη θεμάτων από το Γυμνάσιο και όχι διδασκαλία νέων θεμάτων, με την τυπική έννοια της διδασκαλίας, γιατί προέχει ο βιωματικός στόχος (δημιουργία κινητικών συνθηκών) και όχι ο γνωστικός (απόκτηση πολλών και ποικίλων κινητικών γνώσεων), που προέχει στο Γυμνάσιο.

Διευκρινιστικές σημειώσεις:

α) Οι μαθητές που διάλεξαν ένα κινητικό αντικείμενο σε κάποιο τετράμηνο, αλλά λόγω μεγάλης συμμετοχής δεν περιλήφθηκαν στην αντίστοιχη ομάδα, είναι δυνατόν, εφόσον και οι ίδιοι το θέλουν, να εξεταστούν στο αντικείμενο που διάλεξαν αρχικά και όχι σε αυτό που αναγκαστικά παρακολούθησαν κατά τη διάρκεια του τετραμήνου.

β) Κατά την εξέταση βασικό κριτήριο πρέπει να αποτελεί η ευχέρεια και η επιδεξιότητα με την οποία εκτελείται η άσκηση και όχι το αποτέλεσμα (π.χ. το αν μπει ή όχι το καλάθι).

γ) Στη διδασκαλία και εφαρμογή της διδακτέας ύλης πρέπει να προηγούνται τα εξεταστέα θέματα, στα οποία και θα δίνεται κάποια έμφαση. Αυτά πρέπει να γίνονται γνωστά εκ των προτέρων, ώστε οι μαθητές να προετοιμάζονται ανάλογα, τόσο κατά τη διάρκεια του μαθήματος Φ.Α. όσο και στις ελεύθερες ώρες τους. Τα αθλήματα και οι κινητικές δραστηριότητες που μπορούν να επιλέξουν οι μαθητές, εφόσον υπάρχουν οι προϋποθέσεις χώρου, εγκαταστάσεων, οργάνων κ.τ.λ.- και που αποτελούν τη διδακτέα-εφαρμοστέα ύλη και των τριών τάξεων του Λυκείου, είναι τα παρακάτω:

Α', Β', Γ' ΤΑΞΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

Πετοσφαίριση (Βόλεϊ)

Καλαθοσφαίριση (Μπάσκετ)

Χειροσφαίριση (Χάντμπολ)

Ποδόσφαιρο

Στίβος

Γυμναστική: α. Ενόργανη γυμναστική, β. Ρυθμική γυμναστική

Ελληνικοί Παραδοσιακοί χοροί: 1) Μακελάρικος (γρήγορος χασάπικος), 2) Σαμαρίνας, 3) Καλαματιανός, 4) Τσάμικος, 5) Πεντοζάλης, 6) Ποντιακός, 7) Τοπικοί χοροί, κ.ά.

Άλλα αθλήματα

Είναι δυνατό να περιληφθούν στον ετήσιο προγραμματισμό και άλλα αθλήματα και κινητικές δραστηριότητες, εφόσον υπάρχουν ενδιαφερόμενοι μαθητές και προϋποθέσεις για την οργάνωση του μαθήματος.

ΕΞΕΤΑΣΤΕΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ

Οι μαθητές που θα επιλέξουν ένα άθλημα σε κάποιο τετράμηνο ή και σε ολόκληρο το έτος θα εξετάζονται στα παρακάτω θέματα κατά άθλημα:

Πετοσφαίριση (Βόλεϊ)

- α) Πάσα με τα δάχτυλα και τους πήχεις.
- β) Βολή από πάνω (τύπου τένις),
- γ) Πτώσεις.

Καλαθοσφαίριση (Μπάσκετ)

- α) Σταμάτημα μετά από ντρίμπλα και στη συνέχεια πίβοτ.
- β) Σουτ από στάση (ελεύθερη βολή).
- γ) Σουτ από κίνηση (μπάσιμο).

Χειροσφαίριση (Χάντμπολ)

- α) Βασικό σουτ (από το ύψος του ώμου) από στάση
- β) Σουτ με γονάτιση και πτώση μπροστά,
- γ) Βασικό σουτ μετά από δύο-τρία βήματα και άλμα.

Ποδόσφαιρο

- α) Σταμάτημα της μπάλας και προώθηση της με το μέσα και έξω μέρος του ποδιού (κοντρόλ).
- β) Κεφαλιά σε στάση.
- γ) «Σκαφτό» σουτ.

Στίβος

- α) Τεχνική συσπειρωτικής εκκίνησης.
- β) Τεχνική άλματος σε μήκος ή τριπλούν.
- γ) Τεχνική ρίψης σφαιροβολίας.

Γυμναστική

- α) Απλή κατακόρυφη με στήριξη.
- β) Κυβίστηση σε στρώμα ή μια μικρή απλή σειρά ασκήσεων με μπάλα, κορδέλα, στεφάνι, σχοινί (για τις μαθήτριες) ή μια μικρή απλή σειρά ελεύθερων ασκήσεων εδάφους (για τους μαθητές).

Χορός

- α) Μακελάρικος.
- β) Καλαματιανός.
- γ) Ένας τοπικός.

Άλλα μαθήματα

Έως τρία βασικά θέματα από τα αθλήματα τα οποία, παρόλο που δεν περιλαμβάνονται στο αναλυτικό πρόγραμμα, είτε διδάχτηκαν στο σχολείο είτε επιδίδονται σε αυτά (εξωσχολικά) οι μαθητές.

4. ΟΔΗΓΙΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΔΑΚΤΕΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

Αθλοπαιδιές

Στο αναλυτικό πρόγραμμα περιλήφθηκαν όλες οι αθλοπαιδιές που έχουν επικρατήσει στο σχολικό και εξωσχολικό ελληνικό χώρο.

Η διδασκαλία των αθλοπαιδιών θα γίνεται τόσο στους μαθητές όσο και στις μαθήτριες χωρίς καμία διάκριση.

Στη διδασκαλία των αθλοπαιδιών συνίσταται να εφαρμόζονται τα εξής:

- α) Σε κάθε μάθημα καλό είναι να διδάσκεται ένα θέμα από την αθλοπαιδιά του τετραμήνου και να ακολουθείται η σειρά των θεμάτων, όπως είναι αριθμημένα στο αναλυτικό πρόγραμμα.
- β) Αν ο καθηγητής διαπιστώσει ότι οι μαθητές δεν έμαθαν ικανοποιητικά κάποιο θέμα, μπορεί και το δεύτερο μάθημα να το διαθέσει για το ίδιο θέμα.
- γ) Δεν πρέπει να επαναλαμβάνεται το ίδιο θέμα και για τρίτη φορά.

Προτιμότερο είναι οι μαθητές να διδαχθούν όλα τα μαθήματα της ενότητας, έστω κι αν δεν τα έμαθαν ικανοποιητικά, παρά να μάθουν ικανοποιητικά μόνο ένα-δύο θέματα.

δ) Ένας τρόπος να γίνονται επαναλήψεις των θεμάτων, αλλά και να διδάσκονται όλα τα θέματα, είναι σε κάθε μάθημα να γίνεται μια σύντομη επανάληψη (5'-10') του προηγούμενου θέματος ή θεμάτων και, στη συνέχεια, να διδάσκεται το καινούριο αντικείμενο.

ε) Για λόγους κινητικής μάθησης, όταν διδάσκεται ένα νέο αντικείμενο, δεν πρέπει να προστίθενται και άλλες δυσκολίες ή επιβαρύνσεις.

στ) Για τους ίδιους λόγους (κινητικής μάθησης) πρέπει να αποφεύγεται στην ίδια διδακτική ώρα η διδασκαλία δύο θεμάτων από την ίδια ενότητα, όταν αυτά απαιτούν διαφορετική νευρομυϊκή πλοκή και διαφορετική μεθοδολογία διδασκαλίας.

ζ) Επίσης, κατά τη διδασκαλία ενός νέου αντικειμένου, οι μαθητές δεν πρέπει να είναι κουρασμένοι.

η) Τα μαθήματα της ενότητας κάθε αθλοπαιδιάς πρέπει να είναι, κατά κανόνα συνεχόμενα και τόσα, ώστε οι μαθητές να έχουν στο τέλος μια σχετικά ολοκληρωμένη εικόνα του αθλήματος.

Ειδικότερα, για τη σωστή οργάνωση και διδασκαλία των αθλοπαιδιών πρέπει τα θέματα να προέρχονται από την ίδια ενότητα, να διδάσκονται συνεχόμενα και να μη μεσολαβούν μεταξύ των μαθημάτων μεγάλα χρονικά διαστήματα.

θ) Τα θέματα κάθε ενότητας που θα διδαχθούν για πρώτη φορά πρέπει να είναι τόσα, ώστε οι μαθητές όχι μόνο να αποκτούν μια σχετικά ολοκληρωμένη εικόνα του αθλήματος, αλλά και να μπορούν στο τέλος να ασχολούνται με αυτό (να αγωνίζονται, να παίζουν).

ι) Είναι όμως δυνατόν, κατ' εξαίρεση, να μπαίνουν εμβόλιμα ορισμένα θέματα άλλης ενότητας. Πρέπει να αποφεύγεται να γίνονται δύο-τρία μαθήματα φυσικής κατάστασης ή στίβου και μετά να παρεμβάλλεται ένα μάθημα της αθλοπαιδιάς.

ια) Για ψυχοπαιδαγωγικούς και άλλους γενικότερους μαθησιακούς λόγους, στο τέλος κάθε μαθήματος να γίνονται παιγνιώδεις ασκήσεις ή μικροαγώνες, ώστε οι μαθητές να εμπεδώσουν το θέμα του μαθήματος ή/ και να εισαχθούν στο πνεύμα του αθλήματος.

ιβ) Σε περίπτωση που ο καθηγητής θα προγραμματίσει τέτοιους μικροαγώνες, όλοι οι μαθητές πρέπει να μετέχουν. Η παρουσία και η συμμετοχή του καθηγητή στους μικροαγώνες αυτούς είναι απαραίτητη και καθοριστική. Γενικά στους μικροαγώνες θα γίνεται προγραμματισμένη προσπάθεια για καλλιέργεια του "ευ αγωνίζεσθαι".

ιγ) Αν ο καιρός είναι ακατάλληλος (βροχή, χιόνι κ.ά.) και δεν υπάρχουν ειδικοί χώροι, θα πρέπει να γίνονται θεωρητικά μαθήματα μέσα στις αίθουσες διδασκαλίας, κυρίως με θέματα που έχουν σχέση με τα αθλήματα ή και με άλλο σχετικό περιεχόμενο (αθλητική συμπεριφορά, Ολυμπιακοί αγώνες κ.ά.)

Σημειώνεται ότι ορισμένες αρχές της προπονητικής δεν ακολουθούνται στο σχολικό πρόγραμμα Φ.Α. γιατί, εκτός των άλλων, η μεν προπονητική στοχεύει κυρίως στην επίδοση (το ρεκόρ), ενώ η σχολική Φ.Α. κυρίως στην μάθηση ορισμένων κινητικών γνώσεων και στη βίωσή τους.

Στίβος

Επειδή ορισμένα αγωνίσματα χρησιμοποιούνται και ως δοκιμασία σε εισαγωγικές εξετάσεις, π.χ.: Τ.Ε.Φ.Α.Α., στρατιωτικές σχολές και αλλού, γι' αυτό θα πρέπει να μην αποφοιτά μαθητής από το Γυμνάσιο -και πολύ περισσότερο από το Λύκειο- χωρίς να γνωρίζει: την τεχνική, τους κανονισμούς και τη διαδικασία διεξαγωγής των αγωνισμάτων της σφαιροβολίας, του άλματος σε ύψος και των δρόμων (συσπειρωτική και όρθια εκκίνηση).

Ενόργανη γυμναστική

Αν μερικοί μαθητές αδυνατούν να εκτελέσουν ορισμένες ασκήσεις, π.χ.: ανακυβίστηση, διαπέραση εφελτηρίου κ.ά., λόγω αντικειμενικών ή άλλων δυσκολιών (π.χ. φόβος κτλ), τότε το άλλο πρόβλημα θα πρέπει να αντιμετωπιστεί παιδαγωγικά, δηλαδή χωρίς να εκδηλωθεί έντονη δυσαρέσκεια και αντιπάθεια προς τους μαθητές αυτούς. Κατά συνέπεια, αν κάποιος μαθητής δεν μπορέσει να εκτελέσει κάποια άσκηση, όχι μόνο της ενόργανης αλλά και άλλης ενότητας, δε θα πρέπει να είναι κατακριτέος γιατί, εκτός των άλλων, το γεγονός αυτό δείχνει ότι το συγκεκριμένο άθλημα δεν του ταιριάζει, οπότε θα πρέπει να προσανατολιστεί με τη βοήθεια του καθηγητή σε κάποια άλλη κινητική δραστηριότητα, και πάλι με κύριο στόχο την απόκτηση αθλητικού χόμπι. Στην οργάνωση και διδασκαλία της ενότητας της ενόργανης γυμναστικής θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και τα εξής:

Σε περίπτωση, που θα χρησιμοποιούνται οι μαθητές ως βοηθοί, θα πρέπει να τους δίνονται από την αρχή σαφείς και συγκεκριμένες πρακτικές οδηγίες για κάθε άσκηση ή προάσκηση χωριστά, για το πως και πότε θα επεμβαίνουν, ώστε να διευκολύνονται οι ασκούμενοι στην εκτέλεσή της και να αποφεύγονται οι τραυματισμοί όχι μόνο των ασκούμενων μαθητών αλλά και των ίδιων των βοηθών από τους ασκούμενους.

Αποφυγή ατυχημάτων

α. Τα γυμναστικά όργανα δε θα πρέπει να τοποθετούνται κοντά σε τοίχο, σε έπιπλα και σε άλλα όργανα.

β. Όταν χρησιμοποιούνται περισσότερα του ενός στρώματα ή περισσότερα του ενός όργανα π.χ. στρώματα και πλινθίο, αυτά να τοποθετούνται παράλληλα και σε κάποια απόσταση μεταξύ τους. Ακόμη, όταν οι μαθητές γυμνάζονται στα όργανα αυτά, να έχουν ίδια κατεύθυνση, είσοδο και έξοδο.

γ. Όταν γίνονται ασκήσεις ταυτόχρονα σε περισσότερα του ενός στρώματα ή γυμναστικά όργανα, ο καθηγητής να βρίσκεται πλησιέστερα ή και να προσφέρει τις υπηρεσίες του προς το όργανο εκείνο, όπου υπάρχει πιθανότητα να γίνει κάποιο ατύχημα, είτε από τη φύση της άσκησης, είτε γιατί εκεί βρίσκονται ζωηροί μαθητές ή όχι τόσο επιδέξιοι ή για άλλους λόγους.

δ. Πριν από κάθε μάθημα ενόργανης γυμναστικής, οι μαθητές να βγάζουν τα διάφορα τιμαλφή και διακοσμητικά που φορούν.

ε. Κάθε φορά που θα μεταφερθούν τα γυμναστικά όργανα στους διάφορους χώρους άσκησης, να γίνεται έλεγχος, εάν αυτά έχουν τοποθετηθεί ή συναρμολογηθεί σωστά.

Ελληνικοί παραδοσιακοί χοροί

Η επιλογή των επτά χορών, ανάμεσα από το μεγάλο φάσμα των αξιολογών ελληνικών χορών, έγινε όχι με κριτήρια γεωγραφικά, λαογραφικά ή χορογραφικά, όπως γινόταν ως τώρα, αλλά κυρίως κοινωνικά και προετοιμασίας για τη ζωή.

Συγκεκριμένα, οι χοροί που επιλέχθηκαν είναι κυρίως αυτοί που χορεύονται αυθόρμητα στις συνεστιάσεις, στις χοροεσπερίδες, στους γάμους, στα πανηγύρια, στις εθνικές γιορτές και σε άλλες κοινωνικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Πρώτα να διδάσκονται οι εύκολοι χοροί και μετά οι δύσκολοι.

Ωριαία διδασκαλία Φ.Α. (Ημερήσια γύμναση)

Στο μάθημα της Φ.Α. η πρακτική διδασκαλία αποτελείται από:

1. Το εισαγωγικό μέρος, που περιλαμβάνει:

α. Την οργανωτική, γραφειοκρατική διαδικασία (π.χ. συγκέντρωση μαθητών, λήψη απουσιών, τοποθέτηση οργάνων κ.α.)

β. Την προθέρμανση (Συνολική διάρκεια του εισαγωγικού μέρους 8'-12').

2. Το κύριο μέρος, (Συνολική διάρκεια του κυρίου μέρους 20'-35').

3. Το τελικό μέρος, που περιλαμβάνει:

α. Την αποθεραπεία

β. Τη διαδικασία της συγκέντρωσης των μαθητών για συμβουλές, ηθικές αμοιβές, ανακοινώσεις, ανάθεση σε μαθητές της τακτοποίησης των γυμναστικών οργάνων κ.ά. (Συνολική διάρκεια του τελικού μέρους από 1 -5 λεπτά)

Η ένταση της άσκησης πρέπει να είναι ανάλογη και προσαρμοσμένη στις δυνατότητες της πλειοψηφίας των μαθητών.

Βαθμολογία

Η βαθμολογία θα διαμορφώνεται κατά 50% από τα εξεταστέα αντικείμενα της κινητικής δραστηριότητας που διάλεξαν οι μαθητές και κατά 50% από τα άλλα εξωγυμναστικά στοιχεία (παρουσίες, προσπάθεια, ενδιαφέρον κ.ά.). Συμπερασματικά, τα κριτήρια που επηρεάζουν τη διαμόρφωση της τελικής βαθμολογίας του μαθήματος της Φ.Α. για το Λύκειο είναι:

1. Αντικείμενα επιλογής	50% με άριστα 10 βαθμοί
2. Παρουσίες, προσπάθεια, ενδιαφέρον:	50% με άριστα 10 βαθμοί
Σύνολο	100% με άριστα 20 βαθμοί